

REGISTRACIJA POSLOVNOG PROSTORA

Datum: **05.11.2020**

Napomena: Ovo uputstvo je informativnog karaktera. Za sve uočene nepravilnosti možete nas kontaktirati. Rado ćemo uvažiti sve vaše sugestije, ili odgovoriti na vaša pitanja, ukoliko ih imate.

Procedura za elektronsku fiskalizaciju

Da bi korisnik fiskalizacije mogao da fiskalizuje gotovinske i bezgotovinske račune, potrebno je odraditi niz koraka, i to:

1. Obezbjediti internet na lokaciji

To može biti bilo koji provajder internet usluga u Crnoj Gori, pod uslovom da je brzina odgovarajuća. Ukoliko imate mali obim posla, ili koristite mobilni telefon ili sličan uređaj za fiskalizaciju, dovoljna vam je mobilna kartica koja podržava internet. Takođe, moguće je napraviti hotspot i koristiti i na računaru internet sa mobilnog telefona (samo u slučaju manjeg obima). Na našem sajtu moći ćete pronaći i savjete za izbor odgovarajućeg paketa interneta i dostupne opcije kod operatera na našem tržištu, kao i uputstva za dijeljenje interneta sa mobilnog telefona.

2. Nabaviti elektronski certifikat (ili elektronski pečat)

Pogledajte uputstvo za popunjavanje obrazca. Na našem sajtu je objašnjena procedura za podnošenje zahtjeva za elektronski pečat kod Pošte Crne Gore. Elektronski pečat odgovara svim korisnicima koji su do sada imali fiskalne kase za sve vrste plaćanja za koje fiskalizuju račune na postojećoj kasi.

3. Registrovati poslovni prostor

Ovo uputstvo će objasniti sve potrebne korake za registraciju poslovnog prostora i operatera. Softver treba da registruje ENU-Elektronski naplatni uređaj. Za više detalja pogledati sekciju "**Šta je ENU**"

4. Nabaviti opremu

U našoj ponudi možete pronaći svu potrebnu opremu. Nudimo više načina kupovine, ili rentiranja opreme. [Kontaktirajte nas](#) za više informacija.

5. Nabaviti programsko rješenje

Po izuzetno povoljnoj cijeni nudimo rješenja za male i velike sisteme. [Kontaktirajte nas](#).

Prije nego što krenemo u objašnjavanje procedure, dobro je znati šta je samouslužni SEP portal, kao i upoznati se sa terminima koji se koriste na portalu (Poslovna jedinica, Elektronski naplatni uređaj, Operater).

Šta je SEP portal

Samouslužni EFI portal, ili skraćeno SEP portal je sajt Poreske uprave Crne Gore, koji se nalazi na adresi <https://efitest.tax.gov.me/self-care>. Ovo je testna adresa, i po uvođenju elektronske fiskalizacije, koristiće se druga adresa. Sve akcije je već sada moguće istestirati putem navedene testne adrese. Su je SEP portalu se može pristupiti jedino uz token koji se može nabaviti kod Pošte Crne Gore (trenutno je njegova cijena 110 eura), i koji vjerovatno već koristite kao fiskalni obveznici, ili ste ih dali ovlaštenom licu (npr. ostavljen kod knjigovođe u računovodstvu, a putem koga se prijavljuju PDV prijave, završniračuni i slično).

Osim tokena trenutno je moguće prijaviti se na SEP portal i putem sertifikata bez medija, koji se koristi za prijavu boravka preko sistema MUP RB90. Kako je predviđena procedura da se prijava na SEP portal odradi putem tokena, ova opcija, iako moguća nije preporučena i vjerovatno neće biti moguća u produkcionom sitemu.

Poslovne jedinice

Da bismo mogli fiskalizovati račune, potrebno je prvo definisati poslovne jedinice na SEP portalu. Način registracije poslovnih jedinica se novim zakonom mjenja, procedura koja je do sada važila za fiskalne kase je ukinuta, i sada se radi elektronski.

Za poslovnu jedinicu se traže sledeći podaci:

Obavezni podaci

- Naziv
- Status
- Tip lokacije (zgrada, vozilo, teren, fiksno)
- Odredište (po tipu lokacije, unosi se odredište)
- Gotovinsko plaćanje (Da/Ne)
- Bezgotovinsko plaćanje (Da/Ne)
- Vrsta prodaje (Maloprodaja, usluge ili veleprodaja)
- Nadležno tijelo koje je izdalo rješenje za rad (ko je izdao dozvolu za rad)
- Broj rješenja (broj izdatog rješenja)
- Datum izdavanja rješenja
- Zatvorena površina m2
- Otvorena površina m2
- Jedinstvenost broja računa (moguće je na nivou ENU, na nivou poslovne jedinice prema načinu plaćanja, ili na nivou poslovne jedinice bez obzira na ENU ili način plaćanja)
- Opština

Opcioni podaci su

- Serijski broj adrese (nejasno o kakvoj se informaciji radi ovdje)
- Naselje (može se izabrati ako prethodno odaberemo opštinu)
- Poštanski broj

- Ime ulice
- Kućni broj
- Dodatne informacije

Za sledeća polja pogledati sekciju ispod, u slučaju da se radi o djelatnosti koja ne zahtjeva dozvolu za rad.

- Nadležno tijelo koje je izdalo rješenje za rad
- Broj rješenja
- Datum izdavanja rješenja

Šta ako se radi o djelatnosti koja ne zahtjeva dozvolu za rad

Čak i ukoliko vaša djelatnost ne zahtjeva dozvolu za rad (ne traži dozvolu nadležnog organa, osim registracije kroz CRPS), i tada je potrebno registrovati poslovnu jedinicu, jer će na taj način Poreska uprava imati uvid sa koje se lokacije vrši fiskalizacija (u slučaju da se ne radi o mobilnom ENU (fiskalizacija se radi na lokaciji izvršenja usluge ili prodaje robe)).

U tom slučaju u polje **Naziv** možete unijeti neki tekst npr. OBJEKAT, ili naziv firme i sl., dok u polje izdavaoc dozvole možete staviti CRPS, a datum izdavanja rješenja datum registracije kod CRPS. Moguće da će biti dozvoljeno i da se ostavi prazno, ali ipak je preporuka da se unese neki podatak koji može biti od značaja inspektor u slučaju kontrole.

Ko su operateri

Operateri su sva ona lica koja će fiskalizovati račune. Upravo iz ovog razloga nije ih moguće dodati kasnije kroz softver koji se koristi na ENU, jer je na odgovornom licu da unese ispravne podatke. Pri registraciji poslovne jedinice, preporuka je unijeti i sve operatere, a kasnije pri svakoj promjeni (novom zapošljavanju, ili prestanku radnog odnosa postojećeg operatera) evidentirati promjene i na SEP portalu

Svaka poslovna jedinica će imati operatere (kasire) koji u njoj mogu da fiskalizuju račune, i jedan ili više ENU-Elektronskih naplatnih uređaja (ovo možemo poistovjetiti sa fiskalnom kasom ili štampačem koji se koristio do sad). Ukoliko će sva zaposlena lica raditi fiskalizaciju (imati pristup kasi) potrebno ih je sve prijaviti, ili samo one koji će da rade fiskalizaciju. Svaki operater će dobiti svoj kod (u obliku **ab123cd456** tj. uprošćeno u formatu **dva slova + tri broja + dva slova + tri broja**). Operatere unosi ovlašteno lice koje ima pristup tokenu, kao i unos poslovne jedinice.

Za operatera je potrebno unijeti:

- Ime
- Srednje ime
- Prezime
- Identifikacioni kod (NID/JMBG)
- Važi od
- Važi do

Srednje ime i Važi do nisu obavezni. U slučaju prestanka radnog odnosa ili prestanka rada na ENU, operateru treba unijeti i prestanak važenja dozvole za fiskalizaciju. Operateri se unose za pravno lice, ne za poslovnu jedinicu. To znači da ih je potrebno jednom unijeti na nivou pravnog lica.

Šta je ENU

ENU ili **Elektronski naplatni uređaj** je terminal koji fiskalizuje račune (računar ili drugi tip uređaja poput tableta, mobilnog telefona, integrisanog terminala sa štampačem i sl.). ENU nije štampač koji vrši ispis računa na papiru (termalni, laserski, inkjet i slično, o tipovima štampača više detalja moći ćete pronaći na našem [sajtu](#)).

U slučaju da imate više računara koji će fiskalizovati račune, i samo jedan štampač na kome će ovi računari štampati fiskalizovane račune, mora se prijaviti svaki računar kao ENU.

Ovo je u praksi mnogo jednostavnije nego što djeluje, pri instalaciji softvera na uređaj (npr. računar), softver će prvi put registrovati taj uređaj kao ENU, i to će najvjerovatnije softver uraditi u pozadini bez potrebe da se korisnik softvera zamara komplikovanom procedurom, ili da to čini putem SEP portala.

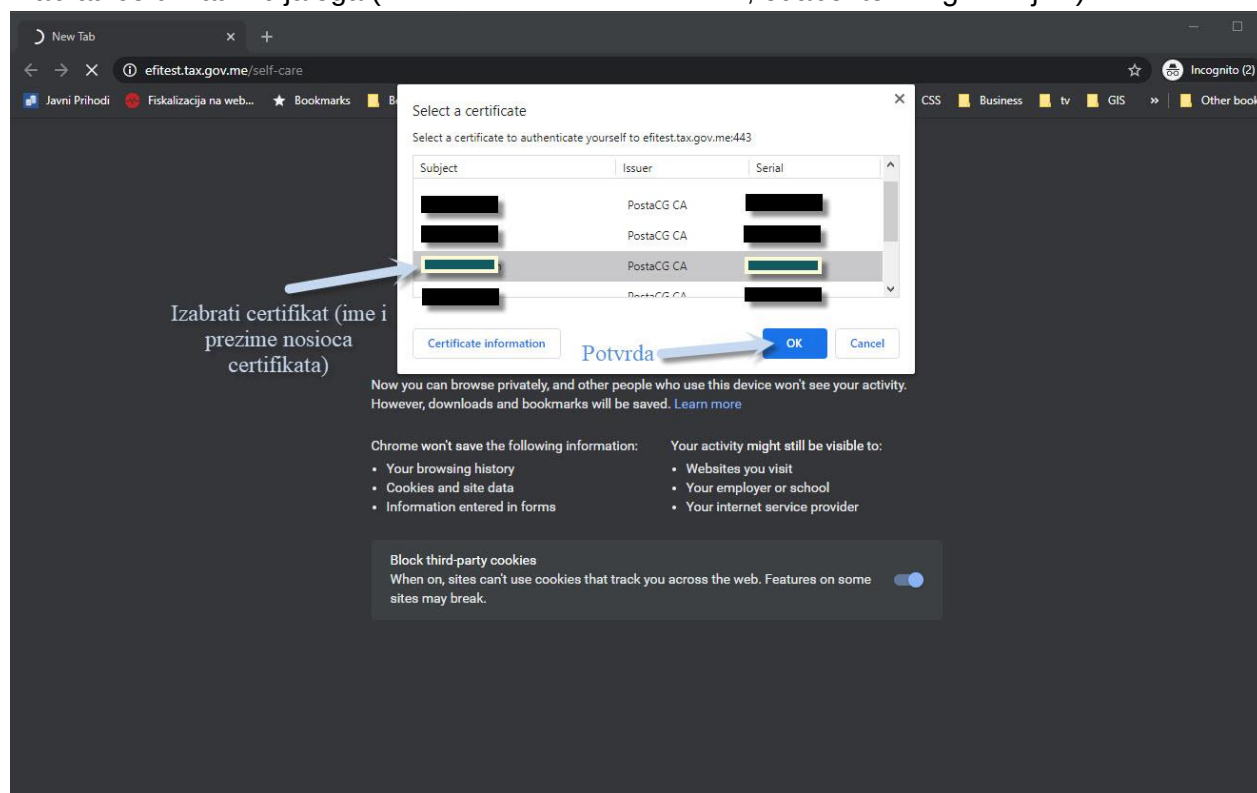
Koraci za pristup SEP portalu

1. Pokrenuti SEP portal

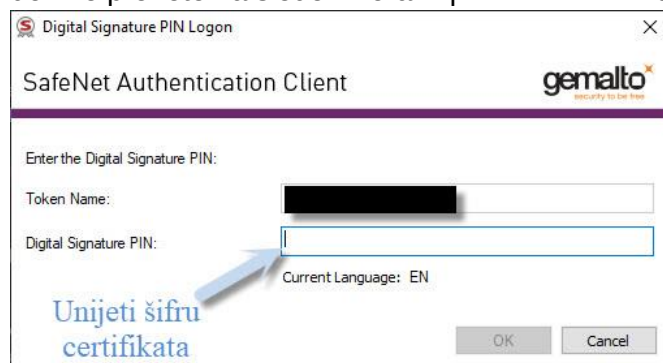
Unijeti adresu SEP portala u browsere Chrome ili Edge (za neke servise u razmjeni podataka sa Poreskom upravom preporučena je upotreba InternetExplorer-a, ovdje se ne preporučuje), trenutno je to:

<https://efitest.tax.gov.me/self-care>

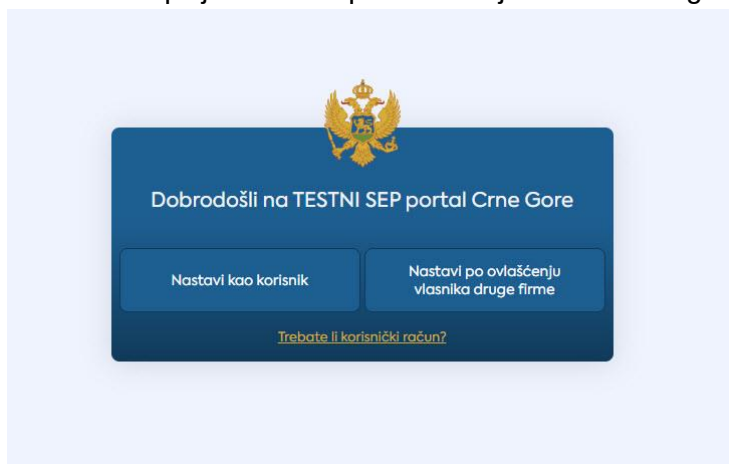
2. Izabrati certifikat iz dijaloga (ukoliko imate više certifikata, odaberite odgovarajući)



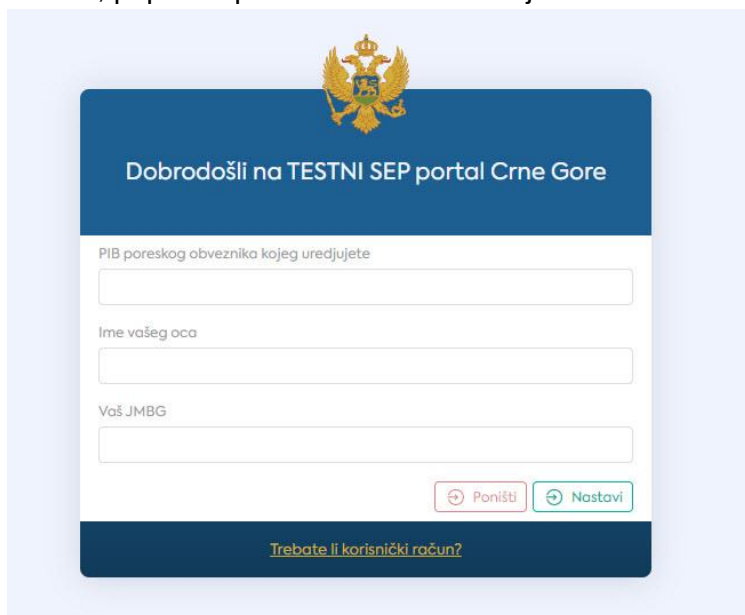
3. Po izboru certifikata unesite šifru tokena (ukoliko se ovaj dijalog otvara više puta, unesite šifru sve dok ne pređete na sledeći korak i prikaže se strana u koraku 4):



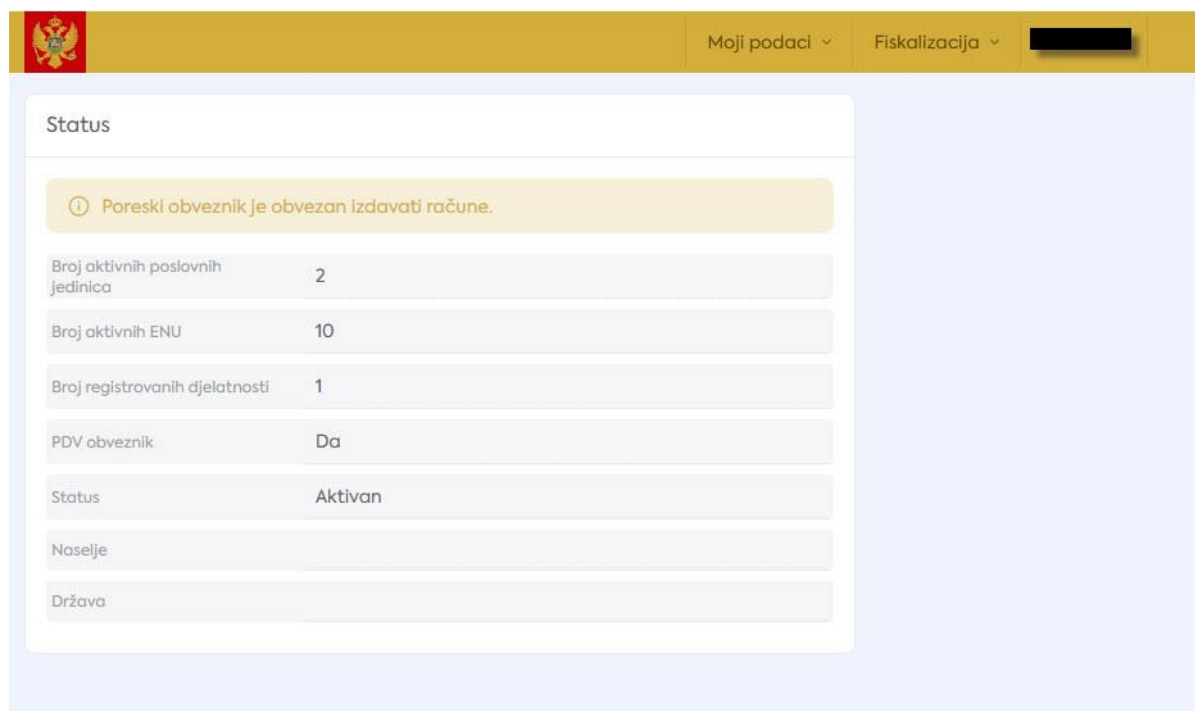
4. Ukoliko je pravno lice za koje pristupate portalu vlasnik tokena, odaberite opciju “Nastavi kao korisnik”, dok u slučaju da imate više pravnih lica na certifikatu i pristupate drugoj firmi, treba da odaberete opciju “Nastavi po ovlaštenju vlasnika druge firme”



5. U slučaju da ste odabrali opciju “Nastavi po ovlaštenju vlasnika druge firme”, otvara se dijalog kao na slici, popunite podatke i nastavite dalje.



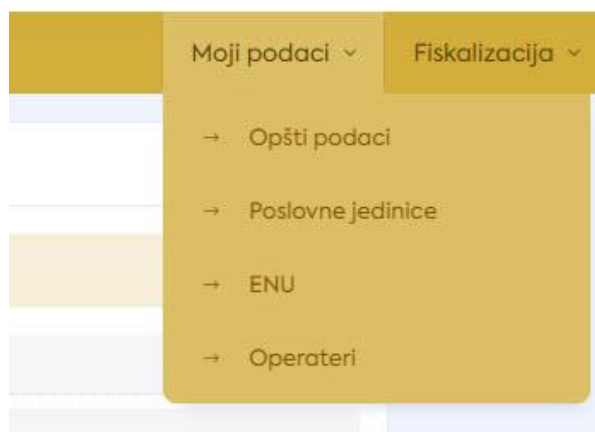
6. Otvara se firma sa statusom obveznika i menijem.

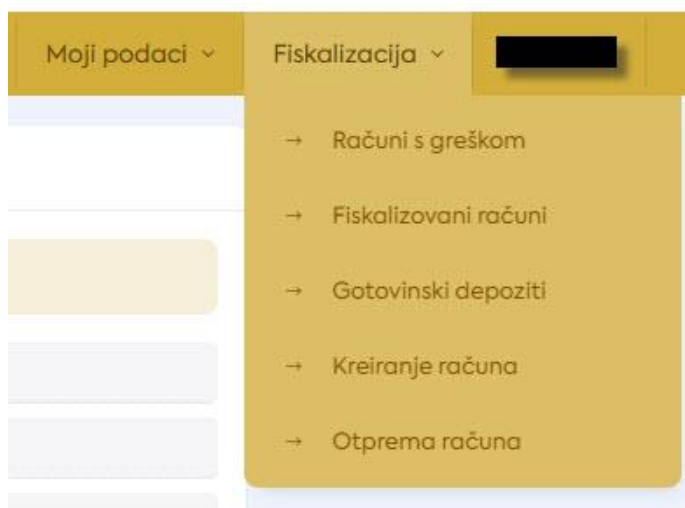


Broj aktivnih poslovnih jedinica	2
Broj aktivnih ENU	10
Broj registrovanih djelatnosti	1
PDV obveznik	Da
Status	Aktivan
Naselje	
Država	

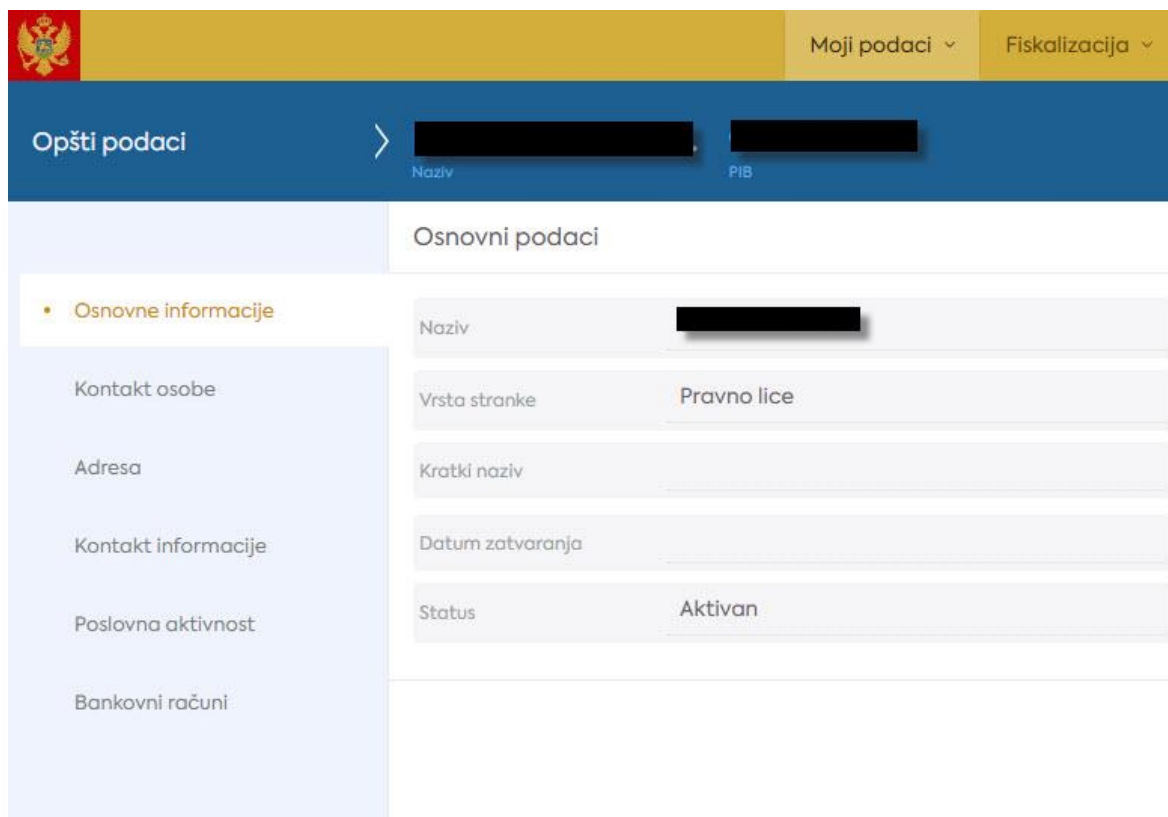
U meniju su dostupne sledeće opcije:

- Moji podaci
 - Opšti podaci
 - Poslovne jedinice
 - ENU
 - Operateri
- Fiskalizacija (rad sa ovim dijelom portala je dio drugog uputstva)



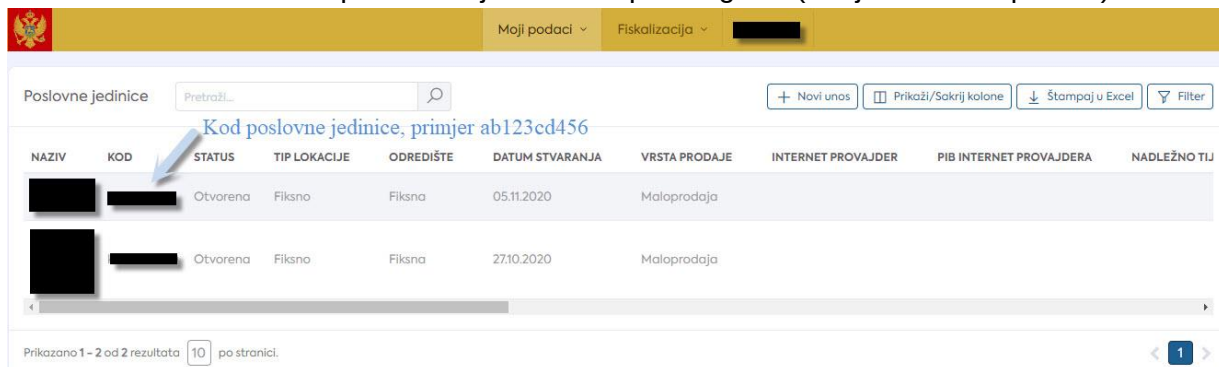


Pokretanjem stavke menija Opšti podaci, dolazimo do strane sa podacima obveznika.



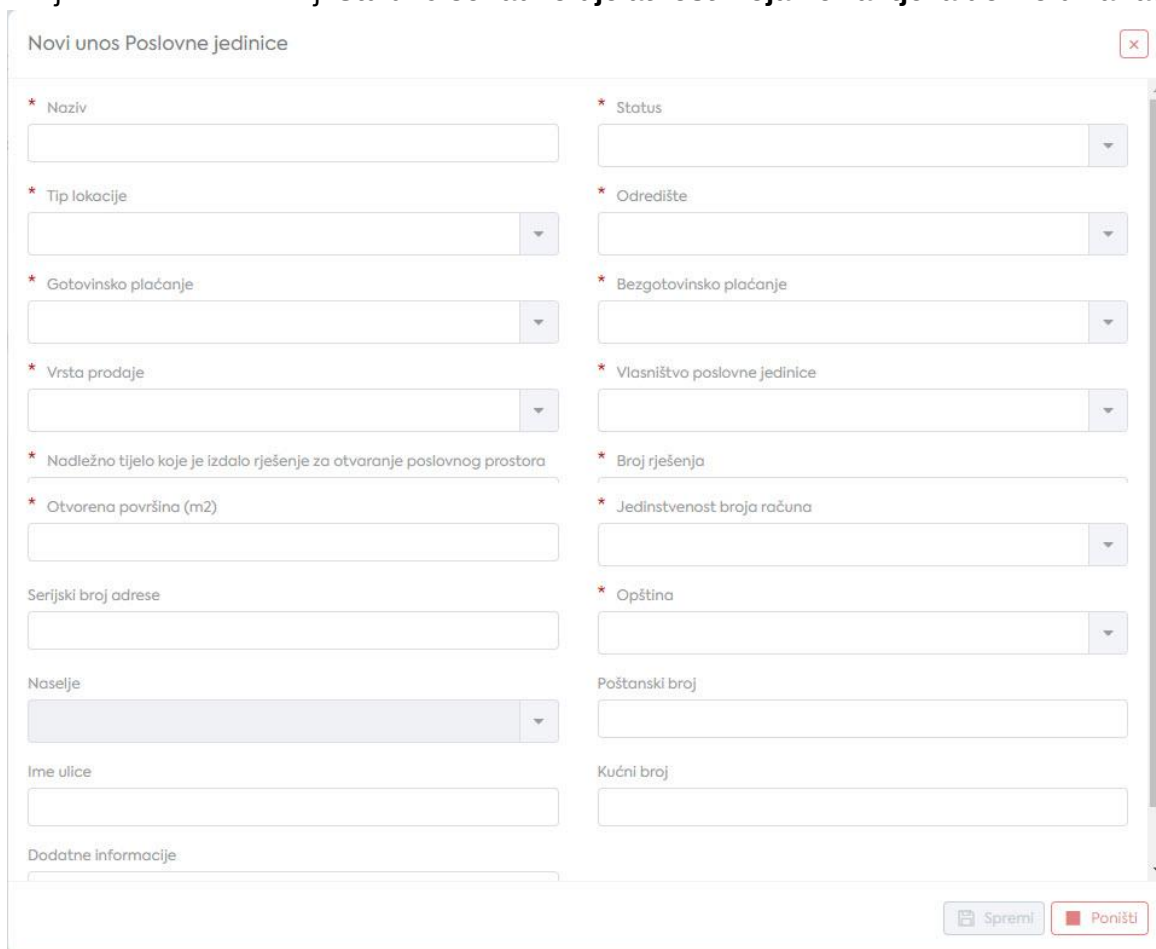
Koraci za registrovanje poslovne jedinice

1. Za registrovanje poslovne jedinice, odabrati stavku u meniju **Moji podaci -> Poslovne jedinice**. Otvara se strana sa svim poslovnim jedinicama pravnog lica (inicijalno će biti prazno).

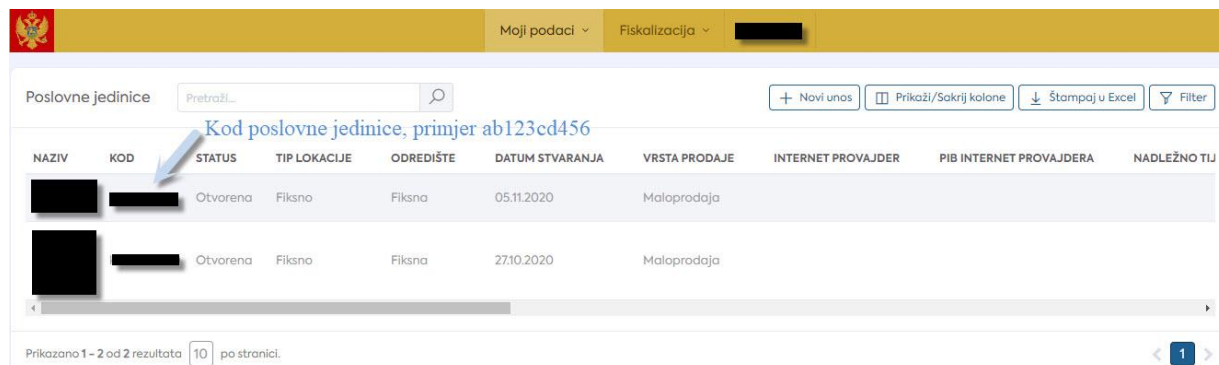


NAZIV	KOD	STATUS	TIP LOKACIJE	ODREDIŠTE	DATUM STVARANJA	VRSTA PRODAJE	INTERNET PROVAJDER	PIB INTERNET PROVAJDERA	NADLEŽNO TIJ
		Otvorena	Fiksno	Fiksna	05.11.2020	Maloprodaja			
		Otvorena	Fiksno	Fiksna	27.10.2020	Maloprodaja			

2. Idemo na opciju **Novi unos**. U dialog je potrebno unijeti podatke koji su navedeni u sekciji **Poslovne jedinice**. U slučaju da se radi o djelatnosti koja ne zahtjeva dozvolu za rad, popuniti kao što je navedeno u sekciji **Šta ako se radi o djelatnosti koja ne zahtjeva dozvolu za rad**.

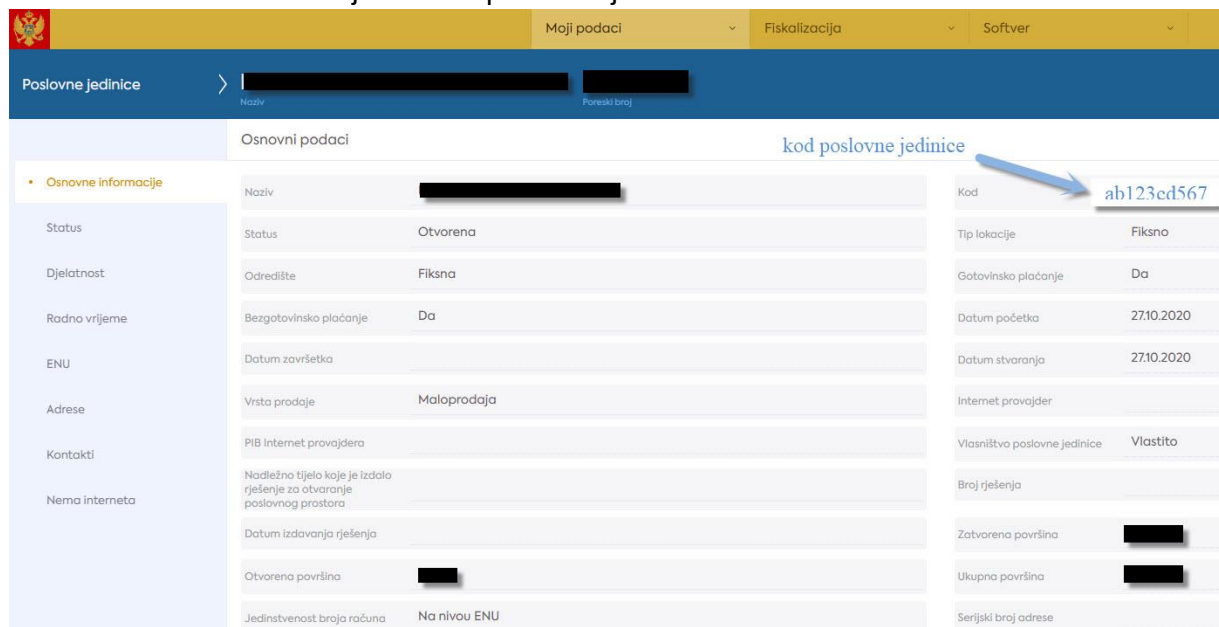


3. Po unosu svih podataka, odabrati akciju **Spremi**. Opet se vraćamo na pregled poslovnih jedinica. Za novokreiranu poslovnu jedinicu obratiti pažnju na vrijednost **kod** koja predstavlja kod poslovne jedinice u obliku **ab123cd456** tj. uprošćeno u formatu **dva slova + tri broja + dva slova + tri broja**. Ovu informaciju je potrebno proslijediti korisnicima softvera na ENU (ili proizvođaču /održavaocu softvera).



NAZIV	KOD	STATUS	TIP LOKACIJE	ODREDIŠTE	DATUM STVARANJA	VRSTA PRODAJE	INTERNET PROVAJDER	PIB INTERNET PROVAJDERA	NADLEŽNO TIJ
[redacted]	[redacted]	Otvorena	Fiksno	Fiksna	05.11.2020	Maloprodaja			
[redacted]	[redacted]	Otvorena	Fiksno	Fiksna	27.10.2020	Maloprodaja			

4. Ukoliko kliknemo na red sa novom poslovnom jedinicom koju smo u prethodnom koraku kreirali, otvoriće se strana sa detaljima za tu poslovnu jedinicu.



Osnovni podaci		kod poslovne jedinice	
Naziv	[redacted]	Kod	ab123cd567
Status	Otvorena	Tip lokacije	Fiksno
Djelatnost	Odredište	Gotovinsko plaćanje	Da
Radno vrijeme	Bezgotovinsko plaćanje	Datum početka	27.10.2020
ENU	Datum završetka	Datum stvaranja	27.10.2020
Adrese	Vrsta prodaje	Internet provajder	
Kontakti	PIB internet provajdera	Vlasništvo poslovne jedinice	Vlastito
Nema interneta	Nadležno tijelo koje je izdalo rješenje za otvaranje poslovnog prostora	Broj rješenja	
	Datum izdavanja rješenja	Zatvorena površina	[redacted]
	Otvorena površina	Ukupna površina	[redacted]
	Jedinstvenost broja računa	Serijski broj adrese	

5. Kod poslovne jedinice proslijediti proizvođaču ili održavaocu softvera.
6. ENU je moguće dodati direktno kroz sofver i taj dio neće biti dodatno opisan u ovom uputstvu. Ispod je primjer strane sa svim ENU za poslovnu jedinicu, do ove strane dolazimo kroz meni **Moji podaci -> ENU**

PRIMATECH d.o.o.

Web: elektronskafiskalizacija.me

E-mail: vladimir.bokun@primatech.me

Tel: +382(67)/508-786

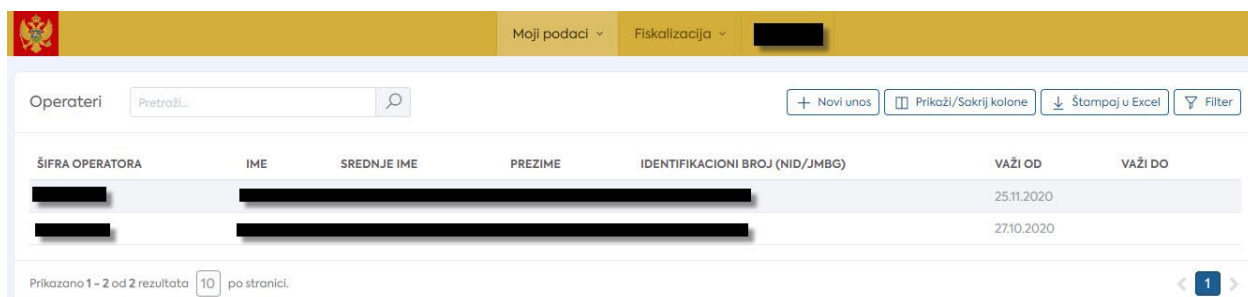


 Moji podaci ▾ Fiskalizacija ▾ [REDACTED]									
ENU Pretraži... 🔍 Prikaži/Sakrij kolone ↓ Štampaj u Excel ⌵ Filter									
POSLOVNA JEDINICA	KOD	INTERNA OZNAKA ENU	LOKACIJA	TIP	VAŽI OD	PROIZVOĐAČ	PROIZVODI	VERZIJA SOFTVERA	ODRŽAVAOC
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]		ENU	25.11.2020	Primatech d.o.o.	[REDACTED]	0.1	Primatech d.o.o.
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]		ENU	25.11.2020	Primatech d.o.o.	[REDACTED]	0.1	Primatech d.o.o.
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]		ENU	19.11.2020	Primatech d.o.o.	[REDACTED]	0.1	Primatech d.o.o.

Vidimo da su i kodovi ENU u istom formatu kao i kodovi operatera i poslovnih jedinica.

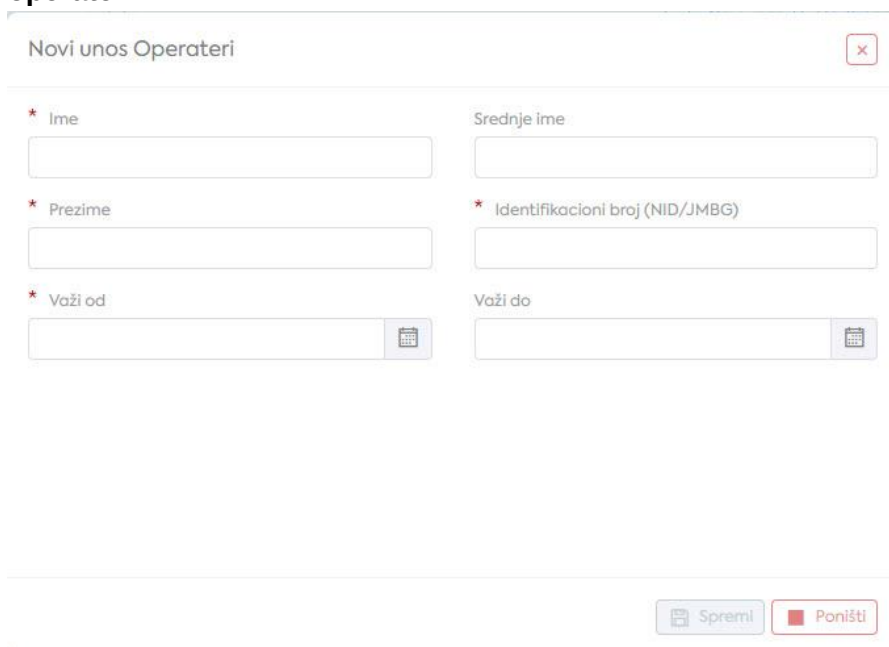
Koraci za registrovanje operatera

1. Za registrovanje operatera, pokrenuti opciju u meniju **Moji podaci -> Operateri**. Otvara se strana sa listom svih operatera, inicijalno je ona prazna.



ŠIFRA OPERATORA	IME	SREDNJE IME	PREZIME	IDENTIFIKACIONI BROJ (NID/JMBG)	VAŽI OD	VAŽI DO
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	25.11.2020	
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	27.10.2020	

2. Idemo na opciju **Novi unos**. U dialog je potrebno unijeti podatke koji su navedeni u sekciji **Ko su operateri**.



Novi unos Operateri

* Ime

* Prezime

* Srednje ime

* Identifikacioni broj (NID/JMBG)

* Važi od

* Važi do

Spremi

Poništi

3. Po unosu svih neophodnih podataka odabrati akciju **Spremi** (polje **Važi do** ostaviti prazno ukoliko se radi o novom operateru, ili ukoliko želimo da uklonimo operatera, staviti datum prestanka prava na fiskalizovanje računa).
4. Po potvrdi akcijom **Spremi** otvara se ponovo pregled svih operatera. Obratiti pažnju na polje **kod**, kao i u slučaju poslovne jedinice, ovaj podatak proslijediti korisnicima softvera na ENU (koji bi ovaj podatak trebali da unesu kroz softver koji koriste).



Moji podaci ▾

Fiskalizacija ▾



Operatori



+ Novi unos

 Prikaži/Sakrij kolone

 Štampaj u Excel

 Filter

ŠIFRA OPERATORA	IME	SREDNJE IME	PREZIME	IDENTIFIKACIONI BROJ (NID/JMBG)	VAŽI OD	VAŽI DO
					25.11.2020	
					27.10.2020	

Prikazano 1 - 2 od 2 rezultata

10

po stranici.

<

1

>

Koje informacije prosljeđujemo sa SEP portala

Iz prethodnih koraka vidimo da su dvije najvažnije informacije koje je potrebno registrovati u softver:

- Kod poslovne jedinice
- Kodovi operatera

Ovu informaciju dajemo korisnicima softvera na ENU, a oni dalje proizvođaču ili održavaocu softvera (u nekim slučajevima ove informacije će se unijeti direktno u softver).

Šta je još dostupno na SEP portalu

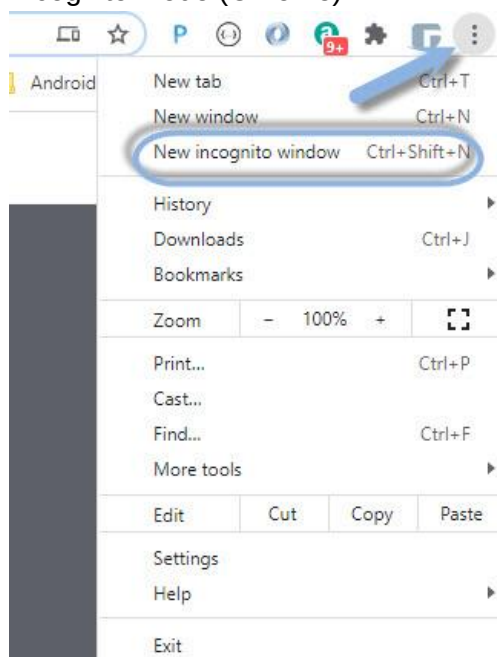
Osim opisanih procedura, na SEP portalu je u nekim slučajevima moguće direktno fiskalizovati račune (samo preduzetnici), kao i kontrolisati fiskalizovane račune, kontrolisati greške u slučaju da računi nisu fiskalizovani, unijeti depozit. O svemu ovome ćete moći pročitati u uputstvu [Pregled fiskalizovanih računa na SEP portalu](#).

Potencijalni problemi sa tokenom

1. Dijalog za izbor certifikata se ne otvara pri pokretanju stranice SEP portala

U slučaju da koristite više certifikata i browser kešira taj prethodni certifikat, pa vam ne nudi dijalog za izbor certifikata koji ste postavili u računar, jedan od načina na koji je moguće zaobići problem je pokretanje browser-a **Chrome** u **Incognito Mode** ili **Edge** u **InPrivate Window**, pokušati otvoriti stranicu u novom tabu, kada će vam browser ponovo ponuditi dijalog za izbor certifikata.

- a) Incognito Mode (Chrome)



- b) Edge (In Private Window)



Brisanje podataka iz History browser-a ne eliminiše ovaj problem sa keširanjem.

2. Dijalog tokena se otvara i kod izbora opštine i drugih polja kod unosa poslovne jedinice.

Unosite šifru svaki put kada to token traži.

3. Token traži šifru više puta

U nekim slučajevima token će tražiti šifru više puta (pet ili više) dok otvorite prvu stranu SEP portala. Sve dok se traži unos šifre, ponavljajte proceduru.

4. Token je prijavio da je šifra neispravna

Token je ograničen na unos tri pogrešne šifre, ukoliko ste unijeli pogrešno šifru, pazite da to ne ponovite tri puta, jer ćete u tom slučaju token morati nositi u poštu na otključavanje.

5. Token je istekao

Kao i elektronski pečat, i token važi tri godine i nakon tog perioda ga je potrebno obnoviti.